

Oponentský posudek bakalářské práce

M. Slamená, *Člověk očima knihy Kazatel*

(FHS UK, 2007)

Tématem práce je pojetí a představa člověka (antropologie) jedné z pozdějších (mladších) knih hebrejské Bible, „svátečního svitku“ Kazatel čili Kohelet. Autorka nejprve stručně uvádí svoji metodu včetně porovnání různých českých překladů knihy, potom knihu samu a pak se jí snaží zařadit do souvislosti izraelské „tradice mudrosloví“. V hlavní (čtvrté) části potom rozliší v Kazateli antropocentrický a teocentrický pohled a shrne Kazatelovu antropologii ve čtyřech krátkých kapitolkách.

Práce je pěkně a důkladně zpracována i vypravena, pochvalu si zaslouží i anglická anotace a poměrně bohatý seznam literatury české, anglické a zejména německé. Přes některé stylistické neobratnosti je slušně napsaná, její rozsah je ovšem spíše na dolní hranici. To, že je k práci jako příloha připojen celý text Kazatele, je pro čtenáře užitečné a není tedy jen snahou práci nafouknout.

Mezi drobnější výhrady patří, že zkratka BH není vysvětlena, závěr německého citátu je zkomolený a nedává smysl (str. 8). Věta, že „v českém jazykovém prostoru [se] nachází minimální množství literatury“ (str. 4) je sice pravdivá, nicméně neobratná. Podobně i další příklady: „Jméno Kazatel se hebrejsky překládá jako *Qohelet*“ (str. 6); kniha působí nesystematicky „a to i přes nadpisy v ČEP“ (str. 8); „pomíjivost a nestabilita hodnot jako věčnost...“ (str. 18).

Ač nejsem hebraista, výklad slova *kohelet* mne nepřesvědčuje: Geseniův slovník vykládá význam slova *q-h-l* jako shromažďovat resp. shromáždění (*kahal*), o čemž svědčí i překlad LXX „EKKLÉSIASTÉS“, a zdánlivé femininum označuje jako běžnou výjimku z pravidla (str. 6). Pokus charakterizovat izraelské mudrosloví jako praktické na rozdíl (západního?) teoretického je omyl: „praktická“ přísloví a výroky, zejména skeptické, se vyskytují ve všech kulturách dávno před vznikem teoretického myšlení (str. 11). Že by mezi „charakteristické náhledy hebrejského myšlení“ patřilo „uznání svobody jako nezczizitelného lidského práva“ je anachronismus (str. 12), že by „učitelé moudrosti“ hlásali „hodnoty jako bohatství, čest a potomci“ není ničím doloženo (str. 13). „Kazatelovo chápání času“, v němž zcela chybí motiv smlouvy a očekávání, patrně neodpovídá „myšlení Starého zákona“ – pokud se o něčem takovém dá vůbec mluvit (str. 21).

Že „...otázka po člověku vždy ústí v otázku po Bohu“ je klišé a omyl: žádnou takovou otázku Kazatel nezná (str. 24). Že „selbst schlechte Tage (...) sind ein Geschenk“ (str. 24, pozn. 50) si možná myslí T. Zimmer, ne však Kazatel. Kaz 9,1b mluví o lidských cílech, nikoli o emocích (str. 26). O žádné „důvěře“ ve Stvořitele (str. 27) Kazatel nemluví, nicméně věta, že „Bůh vědomě stvořil nuzného člověka, aby byl na něj odkázán“ smysl textu nevystihuje. Podobně autorčino přesvědčení, že život „je cenným již sám o sobě“ u Kazatele těžko hledat (str. 28). Že by Kohelet „nechával odpověď na samotného čtenáře“ a nepředkládal mu „hotové učení“ je ve sporu s textem (str. 29), stejně jako tvrzení, že by „brojil proti absolutizaci“ (str. 30). Kazatelova „perspektiva“ jistě není „teocentrická“ (str. 33), nýbrž skeptická, možná deistická, a o „zodpovědném užívání radosti“ nemůže být řeč. Autorka vůbec

nezmiňuje důležitý verš 12,7b, jeden z prvních dokladů dualismu v Bibli, který by její výklad zproblematizoval.

Autorčin výklad je tedy po mém soudu dosti problematický, řídí se spíše jejími představami než textem a jeho výsledky jsou hubené. Přesto se domnívám, že práci lze **přijmout** k obhajobě a navrhuji hodnocení někde kolem **25 bodů**.

14.12.2007

Prof. Jan Sokol